

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Hoe kun je omgaan met normen en waarden?

Wat is een norm en wat is een waarde?

leerbericht

Wat zijn normen en waarden?

Normen en waarden zijn van belang in ons dagelijks leven en spelen een grote rol in de manier waarop we met elkaar omgaan. Ze bieden een kader voor wat we als samenleving belangrijk vinden en hoe we ons horen te gedragen. Voor professionals die met kinderen werken, is het zaak om deze begrippen goed te begrijpen, omdat zij een voorbeeldfunctie vervullen en kinderen helpen bij hun sociale ontwikkeling.

Waarden zijn idealen en overtuigingen die mensen belangrijk vinden. Ze vormen de basis van ons gedrag en wat we willen bereiken in het leven. Waarden verschillen vaak per cultuur, religie of achtergrond, maar spelen ook een belangrijke rol in de opvoeding en begeleiding van kinderen. Een waarde zoals respect voor anderen is bijvoorbeeld iets wat je kinderen meegeeft, zodat ze leren hoe ze goed kunnen omgaan met de mensen om hen heen. Andere waarden kunnen zijn eerlijkheid, zorgzaamheid, of verantwoordelijkheid. Als je met kinderen werkt, is het jouw taak om deze waarden over te brengen, zodat kinderen leren wat belangrijk is in het leven.

Normen zijn concrete gedragsregels die voortkomen uit waarden. Ze beschrijven hoe we ons in specifieke situaties moeten gedragen en kunnen zowel formeel (zoals regels in de opvang of op school) als informeel (zoals omgangsvormen) zijn. Normen geven kinderen duidelijke richtlijnen over wat sociaal aanvaardbaar gedrag is. Bijvoorbeeld, de norm dat je je beurt afwacht in een spel komt voort uit de waarde van respect en eerlijkheid. Als je met kinderen werkt, help je hen deze normen te begrijpen en toe te passen in hun dagelijkse leven, bijvoorbeeld door voor te doen hoe je vriendelijk met anderen omgaat, of door uit te leggen waarom het belangrijk is om je aan afspraken te houden.

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Hoe kun je omgaan met normen en waarden?

Wat is een norm en wat is een waarde?

leerbericht

Voor professionals die met kinderen werken, is het belangrijk om een omgeving te creëren waarin waarden en normen duidelijk worden gemaakt en geleefd. Kinderen leren door wat ze zien en ervaren. Daarom is goed om consistent te zijn in de boodschap die je geeft en een voorbeeld te stellen. Op deze manier ontwikkelen kinderen een sterk moreel kompas dat hen helpt in hun sociale contacten in hun verdere leven.

Waarden zijn:

- Idealen en motieven. Wat jij belangrijk vindt.
- Deze verschillen per cultuur (religie, maatschappelijke achtergrond, regio)

Voorbeeld: Ouderen moeten veel respect krijgen.

Normen zijn:

- Opvattingen over hoe mensen zich zouden moeten gedragen.
- Wetten.
- Ongeschreven (gedrags)regels.
- Het wat is "normaal" en "gebruikelijk".

Voorbeeld: Je staat je plaats in de bus/trein/metro af aan iemand die ouder is dan jij.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Werken aan de 4 pedagogische basisdoelen**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Diversiteit in de kinderopvang: Leren omgaan met verschillen

leerbericht

De kinderopvang speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van kinderen, en diversiteit is een belangrijk thema binnen deze omgeving.

In de opvang kom je verschillende soorten diversiteit tegen, zowel bij de kinderen als bij hun ouders en de professionals waarmee je werkt. Denk bijvoorbeeld aan kinderen met verschillende culturele achtergronden, kinderen die vanwege hun geloof bepaalde feestdagen niet vieren, en kinderen met uiteenlopende eetgewoonten of allergieën.

Waarom is diversiteit belangrijk?

Voor kinderen (en onze hele maatschappij 😊) is het belangrijk om te leren dat niet iedereen hetzelfde is. Door als professional bewust aandacht te geven aan de verschillen in de opvang, help je kinderen te begrijpen dat het normaal is om van elkaar te verschillen. Dit leert hen respect te hebben voor anderen en met deze verschillen rekening te houden.

Daarnaast ontwikkelen kinderen hun eigen identiteit en leren ze hun plek in de groep te vinden, zelfs als ze anders zijn dan de rest. Dit versterkt hun zelfvertrouwen en het gevoel van saamhorigheid. Als professional heb jij hierin een belangrijke voorbeeldrol. Door respectvol en gemakkelijk met verschillen om te gaan, help je kinderen om ook op een open en respectvolle manier met de diversiteit in hun omgeving om te gaan.

Wanneer kinderen van jongs af aan leren dat de wereld om hen heen divers is, zullen ze deze verschillen vanzelfsprekend accepteren.

Diversiteit hoort erbij, en jij als professional kunt kinderen leren om hier positief mee om te gaan.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Oog voor diversiteit**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Het aanleren van slaapvaardigheden bij baby's

leerbericht

Baby's moeten zelf leren hoe ze zelfstandig in slaap kunnen vallen. Dit proces is niet altijd vanzelfsprekend en verschilt vaak per kind en per gezinssituatie. De manier waarop baby's leren slapen, wordt sterk beïnvloed door de opvoedingsstijl van de ouders en de waarden en normen die zij belangrijk vinden. Vanaf dag 1 werken en bouwen aan de samenwerking tussen vormen ouders en professionals is de basis om samen een tot slaappatroon en ritueel te komen dat aansluit bij de behoeften van het kind en de (on)mogelijkheden in de kinderopvang.

Waarden, zoals rust, regelmaat en veiligheid, zijn voor velen de basis in het proces van slapen bij baby's. Ouders hebben vaak specifieke opvattingen over hoe hun baby in slaap zou moeten vallen, zoals wiegen of een slaapliedje zingen/afspelen. Deze waarden kunnen verschillen per cultuur en gezin. Sommige ouders vinden het belangrijk dat hun baby leert om zelf in slaap te vallen zonder hulp, terwijl andere ouders het normaal vinden hun kind in slaap te wiegen.

Normen in de kinderopvang spelen hierbij een grote rol. Het is bijvoorbeeld niet altijd mogelijk om een baby in de opvang op dezelfde manier te laten slapen als thuis, zoals wiegen tot de baby in slaap valt. Daarom is het belangrijk dat ouders en professionals duidelijk afstemmen wat de mogelijkheden zijn en hoe zij samen kunnen werken om de slaapvaardigheden van het kind te ontwikkelen. Dit kan bijvoorbeeld door een slaapplan op te stellen dat rekening houdt met de thuisgewoonten, maar ook past binnen de mogelijkheden van de kinderopvang. Sommige kinderen hebben het nodig om even te **huilen om in slaap te vallen**. Ze gaan stil in bed liggen, maar vlak voordat ze in slaap vallen beginnen ze te huilen.

Het ontwikkelen van slaapvaardigheden bij baby's is een proces dat tijd en geduld vergt. Door goede samenwerking en communicatie tussen ouders en kinderopvangprofessionals kunnen baby's op een consistente manier leren om zelfstandig in slaap te vallen. Deze samenwerking is van groot belang om de overgang tussen thuis en opvang soepel te laten verlopen.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Ssst, slaapt de baby?**

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Verschillen tussen jongens en meisjes

leerbericht

In de opvoeding en begeleiding van kinderen is het belangrijk om te weten dat er algemene verschillen kunnen zijn tussen jongens en meisjes. Tegelijkertijd is elk kind uniek, en veel kinderen laten een mix van kenmerken zien die niet per se typisch 'jongensachtig' of 'meisjesachtig' zijn.

Wat vooral belangrijk is, is dat je kijkt naar de individuele speel- en leerbehoeften van elk kind. Door te observeren wat het kind nodig heeft, kun je het de ruimte geven om te spelen, leren en ontdekken op een manier die bij hem of haar past, zelfs als het spel of de activiteit er anders uitziet dan jij zou verwachten of het liefst zou zien.

Het is ook goed om rekening te houden met de energie van elk kind, en bijvoorbeeld ruimte te geven aan wat soms als 'druk' of risicovol spel wordt gezien. Dit kan bijdragen aan de ontwikkeling van een kind en zorgt ervoor dat elk kind de kans krijgt om zich op zijn of haar eigen manier te ontwikkelen.

Zo bied je elk kind de mogelijkheid om zichzelf te zijn, ongeacht typische verwachtingen van jongens of meisjes.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Verschil tussen jongens en meisjes**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Jij-Ik-Wij methode

leerbericht

Soms kom je in de kinderopvang situaties tegen waarin de verwachtingen van ouders niet overeenkomen met jouw visie. Bijvoorbeeld, een ouder wil dat hun kind tijdens het middagslaapje een tablet gebruikt om rustig te worden, terwijl jij ervan overtuigd bent dat kinderen beter zonder schermen kunnen ontspannen.

In zo'n situatie kan het nuttig zijn om de **Jij-Ik-Wij methode** te gebruiken. Deze methode helpt je om op een positieve en respectvolle manier het gesprek aan te gaan en tot een gezamenlijke oplossing te komen.

De Jij-Ik-Wij methode in drie stappen:

1. **JIJ:** Begin met aandacht voor het verhaal en de bedoeling van de ouders. Verwoord wat je denkt dat de ouders willen en geef hen een gevoelsreflectie. Dit zorgt ervoor dat ouders zich gehoord en begrepen voelen.
2. **IK:** Vervolgens vertel je jouw visie en leg je uit waarom je deze hebt. Vertel ook welke oplossing je voor ogen hebt, zodat duidelijk is wat jij belangrijk vindt in de situatie.
3. **WIJ:** Sluit af door te checken of de ouders zich in jouw verhaal kunnen vinden. Als ze nog bezwaren hebben, vraag naar de reden en zoek samen naar een oplossing waar jullie beiden achter kunnen staan.

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Jij-Ik-Wij methode

leerbericht

Voorbeeld:

Stel, een ouder wil dat hun kind een tablet gebruikt om rustig te worden voor het middagdutje, maar jij gelooft dat kinderen beter zonder schermen in slaap kunnen vallen.

- **JIJ:** "Ik begrijp dat u denkt dat het kijken naar de tablet uw kind helpt om rustig te worden en sneller in slaap te vallen. Het klinkt alsof dit thuis goed werkt en dat u wilt dat uw kind zich ook hier op zijn gemak voelt."
- **IK:** "In de opvang proberen we schermtijd te beperken, vooral voor het slapen, omdat we merken dat kinderen zonder scherm meer tot rust komen. In plaats daarvan zetten we bijvoorbeeld rustige muziek op of lezen we een verhaaltje voor, wat goed werkt om de kinderen te kalmeren en in slaap te helpen."
- **WIJ:** "Zou het voor u werken als we in plaats van de tablet een herkenbaar muziekje voor uw kind aanzetten? Op die manier kan uw kind alsnog ontspannen zonder scherm. Wat denkt u daarvan? Heeft u nog andere ideeën waarmee we dit kunnen aanpakken?"

Door deze stappen te volgen, toon je respect voor de wensen van de ouder en bied je tegelijkertijd jouw professionele inzicht. Op deze manier kom je samen tot een oplossing die zowel de behoeften van het kind als de uitgangspunten van de kinderopvang respecteert.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Communicatie tussen ouder en opvang**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Reflecteren

leerbericht

In het contact met kinderen reageer je vaak automatisch, zonder er bewust over na te denken. Een voorbeeld hiervan is wanneer een kind een speeltje afpakt van een ander en je instinctief zegt: "Niet doen, die is van Noa," en vervolgens het speeltje teruggeeft aan Noa. Dit zijn dagelijkse situaties waarin je handelt zonder veel overweging.

Reflecteren betekent dat je bewust terugkijkt op zo'n situatie en stilstaat bij wat je deed, dacht, voelde en wilde. Je houdt jezelf als het ware een spiegel voor en bekijkt je handelen van een afstandje, zoals een buitenstaander dat zou doen. Dit helpt je om kritisch te kijken naar hoe jouw manier van reageren invloed heeft op het kind, de ouder of een collega. Door te reflecteren leer je niet alleen over de situatie, maar ook over jezelf:

- Wie ben ik?
- Wat is belangrijk voor mij?
- Wat kan ik goed?
- Wat zijn mijn uitdagingen?
- Wat kan ik meenemen naar een volgende situatie?

Zelfreflectie helpt je bewuster te handelen in toekomstige situaties, zodat je steeds blijft groeien en leren in je werk met kinderen en in je interacties met anderen.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Zelfreflectie – groei door ervaring**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

Werken aan normen,
waarden en cultuur

Effectief communiceren met een ik-boodschap

leerbericht

Als je iemand wilt aanspreken op gedrag dat jou stoort, is het belangrijk om een **ik-boodschap** te gebruiken. Hiermee geef je aan wat jij voelt en nodig hebt, zonder dat de ander het als een beschuldiging ervaart. Dit voorkomt dat je gesprekspartner in de verdediging schiet, wat vaak gebeurt bij een jij-boodschap. Een ik-boodschap houdt het gesprek persoonlijk en respectvol.

Hoe formuleer je een ik-boodschap?

Een ik-boodschap bestaat uit een aantal elementen:

- Als je nog niet in gesprek bent: noem de naam, maak positief contact.
- Begin je boodschap met 'ik'.
- Benoem je gevoel of je belemmering.
- Benoem het gedrag van de ander waar je last van hebt.
- Geef de reden waarom, ook geformuleerd met 'ik' of 'we'.
- Geef een suggestie van het gewenste gedrag van de ander. Begin met 'ik' ('ik wil dat jij ...' of 'ik zou willen dat je ...').

Voorbeeld van een ik-boodschap

- **Jij-boodschap:** "Jij praat te hard."
- **Ik-boodschap:** "Ik kan me niet concentreren als het zo hard klinkt. Ik zou het fijn vinden als je wat zachter praat."

Een ik-boodschap nodigt je gesprekspartner uit om begrip op te brengen voor jouw kant van de zaak. Door een jij-boodschap schiet de ander meteen in de verdediging, en gooit in het ergste geval nog een jij-boodschap terug uit verdediging: 'jij zeurt te veel'.

Module tip

Dit leerbericht komt uit de module **Feedback geven & ontvangen**.

Wil je je verder verdiepen?

[Bekijk de module](#)

